ליצן קטן נחמד

לחן ומילים: שרה לוי תנאי

רעיון לפעילות: אלכסנדרה ניקונוב

ערכו: אלכסנדרה ניקונוב ושרון אמיתי

הקדמה:

לקראת חג פורים נבחר השיר "ליצן קטן נחמד" מאת ש. לוי תנאי (השיר מוכר לתלמידים) ובעזרתו הוצגו שינויים מוזיקליים אשר קשורים למצבי רוח שונים ורגשות.

מטרות מוזיקליות:

1. התלמידים יגיבו להבדלים בין הרגיסטר הנמוך לגבוה.
2. התלמידים יזהו הבדלים בולטים בדינמיקה (פיאנו, פורטה).
3. התלמידים יגיבו לסולם מז'ורי ומינורי (ללא שיום של המושגים).

מטרות חוץ מוזיקליות:

1. התלמידים יתרגלו כישורים חברתיים ורגשיים.
2. התלמידים יתחברו לנושא חג הפורים (חגי ישראל)

אוכלוסיית היעד:

ילדי גני חינוך מיוחד (התנהגותי) התפתחותי מגיל 3-6, תלמידים עם מש"ה (מוגבלות שכלית התפתחותית) בביה"ס יסודי גילאי 6-10.

מערך שיעור:

קישור לביצועים שונים ולתווים: https://www.zemereshet.co.il/song.asp?id=307#link258

עזרי הוראה:

- צבעי פסטל/ פנדה/ טושים, דפי צביעה עם דמות ליצן לכל תלמיד.
- שישה עיגולי בריסטול צהובים ריקים להכנת ציורי אימוג'י שונים.
- טוש שחור.
- שלושה כובעי ליצן מקושטים מבריסטול.
- כלי הקשה לכל תלמיד: תופי מרים, פעמונים ושלישים.

דגשים לתנאים פיזיים:

- ישיבה על כיסא מול שולחן בכיתת האם.
- או - ישיבה על כיסא בחצי גורן.

מהלך הפעילות:

1. כל תלמיד יקבל דף צביעה עם דמות של ליצן וצבעים ויצבע אותו בדרכו. בסיום נתלה את היצירה על הלוח ונשוחח עם התלמידים על עבודת היצירה שלהם (בדגש על כך שציור הליצן זהה אך דרך הצביעה שונה וכך גם אנחנו – כולנו בני אדם וכל אחד שונה).
2. המורה יציג בפני התלמידים שלושה עיגולי בריסטול ריקים. המורה יוסיף לשלושת העיגולים עיניים זהות בכדי ליצור שלושה ציורי אימוג'י שונים: שמח, עצוב וכועס, המורה ידגים כיצד ציור האימוג'י משתנה כשמשנים בציור את כיוון השפתיים והגבות. מכאן התלמידים יבינו ששינוי או קישוט קטן יכול לשנות את מצב הרוח של ציור האימוג'י או את המראה שלו וכך גם קורה במוזיקה. מנגינת הנושא מקבלת כל פעם שינוי או קישוט אחר, למשל: גובה צליל, מהירות, סולם מז'ור/ מינור, כלי נגינה שונים וכו'.
3. לאחר הצגת ציורי האימוג'י המורה ישאל את התלמידים: האם יש עוד רגשות שאתם מכירים? המורה יצייר את הרגשות הנוספים שהציעו על שלושת עיגולי אימוג'י נוספים שהכין מראש.
4. המורה ינגן את המנגינה של השיר "**ליצן קטן נחמד**" ויבקש מהתלמידים לזהות איזה שיר זה.
5. המורה יוסיף לשלושת ציורי האימוג'י כובע ליצן בצורת משולש (שמח, עצוב וכועס).
6. המורה והתלמידים ישירו את השיר מספר פעמים בהתאמה לשינויי מצב הרוח בנגינת שיר הליצן (השינויים המוזיקליים הם בליווי השיר באמצעות כלי מלודי או הרמוני).
7. המורה ינגן את השיר בפסנתר או בכלי מלודי או הרמוני אחר ובכל פעם ישנה את דרך הנגינה: רגיסטר – נמוך/ גבוה, מהירות - מהר/לאט, סולם - מז'ורי/מינורי. התלמידים ינועו במרחב ויגיבו לנגינה בהתאם לשינויים.
8. **פעילות במרחב**– המורה יפזר את הכיסאות במרחב עם מרווחים ביניהם וכל תלמיד יתיישב על כיסא ויפעל לפי הפירוט הבא:
   <u>ליצן עצוב</u> – התלמידים יישבו על הכיסאות שלהם "עצובים/בוכים".
   <u>ליצן שמח</u> – התלמידים ילכו סביב הכיסאות שלהם.
   <u>ליצן כועס</u> – התלמידים ילכו בין הכיסאות במרחב.
9. אפשרות נוספת לתלמידים לא תנועתיים:
   <u>ליצן עצוב</u> – התלמידים יישבו "עצובים / בוכים" עם הורדת ראש על השולחן.
   <u>ליצן שמח</u> – התלמידים ימחאו כפיים לפי הפעמה.
   <u>ליצן כועס</u> – התלמידים יקישו באגרופים על הירכיים או על השולחן לפי הפעמה.
10. **פעילות עם כלי נגינה:** המורה יציג שלושה כלי נגינה: שליש, פעמון ותוף מרים. התלמידים יבחרו את הכלי לפי רצונם ובהתאם לליצן שירצו להציג. למשל: ליצן עצוב – שליש/ליצן שמח – פעמון/ליצן כועס – תוף מרים.
11. המורה ינגן את השיר בדרכי נגינה שונות וכל תלמיד יצטרף לנגינה של המורה עם כלי הנגינה המתאים למצב רוח לפי ההתאמה שעשו בסעיף 10.

המלצה לפיתוח:

ניתן להמשיך לפעול בנושא שינויים מוזיקליים והתייחסות למצבי רוח ורגשות עם היצירה: הסוויטה מאת ביזה Bizet - Arlesienne suite no 1 - Prelude הכתובה בצורת נושא ווריאציות כהמשך לעבודה על "מנגינה שמתחפשת".

תובנות ועקרונות עבודה:

- הפעילות מאפשרת לתלמידים להביע רגשות ולהתחבר למחוות גופניות מתאימות.
- ישנם תלמידים המתקשים בתנועה במרחב, בהליכה סביב הכיסא או בהתרחקות ממנו וחזרה אליו.
- חלק מהתלמידים מתקשים בהבנת השינויים במנגינה וזקוקים לתיווך של המורה.
- הפעילות מאפשרת מקום לביטוי אישי אצל התלמידים.